

МУЗИКА

ЗА ОСМИ КЛАС

ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА
КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

Милка Толедова
Любомира Христова
Пепа Запрянова

издателство
изкуства

МУЗИКА 8. КЛАС
общообразователна подготовка
КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

- © Милка Иванова Толедова – автор
- © Любомира Георгиева Христова – автор
- © Пепа Христова Запрянова – автор
- © Кирил Мавров – художник на илюстрациите
- © Кирил Мавров – дизайн и оформление
- © Издателство „Изкуства“, 2017
- ISBN 978-619-7243-33-8

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	5
Учебна програма по музика	5
Учебно време	5
Учебно съдържание	5
Изисквания към очакваните крайни резултати	6
Съдържание на музикално-образователния процес	6
Песни за изпълнение	8
Произведения за слушане	8
Примерно годишно разпределение	10
Учебна програма по Музика за 8. клас	19
Методически насоки за работа с учебника	26
Приложение /нотен материал/	39

УВОД

Музикалното образование в 8. клас е свързано с нов етап от развитието на учениците. То допринася за разширяване на музикалната им култура чрез придобиване на нови знания за историческото развитие на музиката, връзките с другите изкуства и пр. Продължава надграждането на придобити базисни знания, умения и компетентности за общуване с музиката във всичките ѝ прояви и с изграждането на музикално-изпълнителски, музикално-аналитични, когнитивни, социални, творчески и други компетентности.

В хода на работата се развиват уменията за работа в екип, съобразяване с мнението на другите, интереса към търсенето, събирането и анализирането на информация, междупредметните връзки.

И тук, както и в останалите класове, важи основният принцип на музикалното образование – учителят е този, който избира собствен методически модел на преподаване и има правото да променя, допълва музикалния материал.

Важна част при обучението по музика е използването на мултимедийни технологии – използването на готови електронни уроци, както и създавани от учителите нови такива, включително и в партньорство с учениците. Електронните уроци дават възможност както за по-добро онагледяване и озвучаване на материала, така и за по-добрата интерактивност на учебния процес.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА

УЧЕБНО ВРЕМЕ

Хорариум по учебен план: общообразователна подготовка 0.5 часа седмично – 18 часа годишно. Ограниченият брой учебни часове в голяма степен би затруднил учителите да планират предвидения по учебна програма материал. Ето защо предложеното в книгата за учителя примерно годишно тематично разпределение до голяма степен се опитва да насочи учителите към групирането на темите. Учителите обаче са хората, които отчитайки различните фактори – подготовката и интересите на учениците, условията в училището, регионалните особености и др., ще направят своя окончателен избор на коя от темите да наблегнат повече, кой от предложените интердисциплинарни проекти ще предпочетат и пр.

Уроци за нови знания	7 часа
Уроци за упражнения	5 часа
Уроци за преговор	2 часа
Уроци за обобщение	1 часа
Уроци за контрол и оценка	1 часа
Уроци за наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	2 часа

Годишен хорариум: 18 часа

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

- **Начален преговор** – свързан с музикално-изразни средства, принципи на формообразуване в музиката, музикални форми, музикални жанрове, музикални инструменти и видове оркестри, български композитори и пр., се констатира в рубриката „Да си припомним“, като темите преминават и през новото учебно съдържание, но разгледани в контекста на музикално-историческите епохи предвидени за изучаване по учебна програма в 8 клас.

- **Новото учебно съдържание** е свързано с развитието на музикалното изкуство през вековете: „Музиката на древните култури“, „Музиката през Средновековието“, „Музикалната култура през Ренесанса“, „Музикалният Барок“, „Епоха, стил, направление в изкуството“, „Европейски-

ят Класицизъм“, „Музикална Европа през XIX век“. Във всяка една от темите е включен и приносът на България към световната музикална култура. На вниманието на учениците и учителите са предложени имената на видни представители на музиката, допринесли за развитието и усъвършенстването ѝ, предвиден е разнообразен и в същото време достъпен музикален материал за слушане, към който сме предложили подходящи въпроси за анализ на музикалните творби. Учебникът е богато илюстриран, така че да дава необходимата представа на учениците за всяка от изучаваните епохи и да провокира интереса и любопитството им към търсенето на нова и интересна информация по темата. Постарали сме се учениците да могат да изпеят в клас музика характерна за всеки от изучаваните стилове, тъй като според нас нова е най-достъпният, най-активен начин да „преживеят“ музиката. В същото време сме включили песни за изпълнение от съвременната българска поп музика, които от една страна са по-достъпни и лесно запевани, а от друга са пример за качествена съвременна музика. Освен това сме предвидили за изпълнение три народни песни от различни краища на България, а така също и три английски песни (включително и една коледна), тъй като смятаме, че учениците вече имат натрупан достатъчен опит по отношение на знанията и уменията им в областта на чуждите езици.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОЧАКВАНИТЕ КРАЙНИ РЕЗУЛТАТИ:

1. Важно място е изграждането на художествена чувствителност към музиката – учениците да откликват емоционално на образността на музиката, което е обвързано с асоциативната активност, музикално-слуховия опит, предпочитанията и интересите на осмюкласниците. Измерването на този компонент е твърде условно, но би могло да се приеме, че учениците се:

- справят във висока степен ако самостоятелно, съдържателно и в съответствие с образността на музиката изказват мнение и отношение, изразяват чрез рисунка, движение или друга творческа дейност;
- справят в средна/задоволителна степен ако с помощта и насоките на учителя откриват, определят съдържателната образност на произведенията за слушане, пеене и съчиняване.;
- справят в ниска степен – ако оценката на ученика не съответства на образността и конкретно поставените задачи.

2. Практическата проверка на постигнатите резултати – музикални тестове, в които отново трябва да има равнища на знания, умения и компетентности и тестове без прозвучаване на музика.

СЪДЪРЖАНИЕ НА МУЗИКАЛНО-ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Общуването с музика е насочено към постигане на положителен емоционален ефект, на съпреживяване, на атмосфера близка до неформалното общуване, изразяване на отношения на заинтересованост и добронамереност.

Общуването в 8 клас продължава да се реализира най-вече чрез възприемане на музика и е обвързано с различни цели, които учителят си поставя – нотна грамотност, развитие на певчески умения, проследяване на изразни средства и формообразуващи принципи и др. Главната педагогическа цел при всички случаи си остава постигане на художествено-образна чувствителност, съпреживяване, пробуждане на музикална отзивчивост. В учебника са включени произведения от съкровищницата на световната музикална култура на композитори като Волфганг Амадеус Моцарт, Йозеф Хайдн, Лудвиг ван Бетовен, Михаил Иванович Глинка, Пьотр Илич Чайковски и др, така и на по-малко познати за широката аудитория, но в същото време интересни композитори като Палестрина, Орландо ди Ласо, музика от средновековието и др.

При въвеждането на знания от областта на теорията сме се ръководили от учебната програма за 8. клас, одобрена от МОН. Новите понятия са въведени след предварително натрупани слухови представи, като сме се постарали да бъдат обяснени възможно най-достъпно и кратко.

В 8. клас се предполага, че учениците имат изградени умения за сравняване, обобщаване и класификация и работата в часовете по музика ще е в посока на тяхното усъвършенстване и задълбочаване. Освен работата по предложените в учебника проекти, би могло учениците да изработят обложка на компактдиск на слушано в час произведение, музикална програма свър-

зана с творчество на определен композитор или музикално – стилова епоха, да запишат музика на определена тема, да представят в клас проект по зададена тема от учебното съдържание и пр. По този начин се проверяват интересите, знанията, степента на развитие на творческите способности, осъществяват се интерактивни връзки с другите предмети изучавани в осми клас като български език и литература, информационни технологии, изобразително изкуство, предприемачество, история и цивилизация и др.

По отношение на изпълнението на музика, макар и не водеща, тази дейност си остава основна при работата в часа по музика. Учителят трябва да бъде взискателен към точното интониране и метроритмично заучаване, към художествено изпълнение на песенния репертоар. Необходимо е да проявява толерантност към предпочитанията на учениците относно хитовите песни, изпълнители и групи. Наред с това той трябва да покаже, че има музика, която надживява времето и се слуша с интерес, макар да е писана преди сто и повече години.

В учебника по музика са включени достатъчно песни. Предвидената рубрика „Допълнителни песни“ дава възможност на учителя сам да подбере кои ще научи с учениците като част от репертоара на класа, кои ще използва само за слушане и пр.

Препоръчително е широко да се използва методът на сравнението – между вече познатото и новото произведение, между композитори, между стилови направления. С цел по-задълбоченото осмисляне на музиката се препоръчва осъществяването на междупредметни връзки с живописа, литературата, историята, каквито идеи са предложени в учебника по музика. Добре е да се предоставят повече възможности на учениците да изкажат мнението си за творбите, за композиторите, а работата на учителя в учебния процес да е в умението му да насочва, ръководи, посредничи между музикалната творба и слушателя.

В учебника са предложени следните рубрики:

ПЕЕНЕ

МУЗИКА ЗА СЛУШАНЕ

И ОЩЕ НЕЩО

ДА СИ ПРИПОМНИМ

ОБОБЩЕНИЕ

Нови знания – определение

Проект

ПЕСНИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Заедно – музика Боян Христов, текст Любо Киров
Канон – музика Михаел Преториус
Балада за зелените ръкави – английска балада
Слънцето трепти, захожда – музика и текст Добри Чинтулов
Ако ти си отидеш за миг – музика Илия Кънчев и Нелко Коларов, текст Евтим Евтимов
Празнична песен – музика Кристоф Вилибалд Глук, текст Асен Разцветников
Приспивна песен – музика Франц Шуберт
От как се е – народна песен
Моменти – музика Владимир Ампов Графа, текст Владимир Ампов Графа и Илия Григоров
Мой свят – музика и текст Сленг
Ех, Родино – музика Игор Матвиенко, текст Живко Колев
Катерино моме – народна песен
Станинуто лице – народна песен
Дзън, дзън Ганке ле – народна песен
Silver bells – английска коледна песен
Wind Of Change – музика Скорпиънс
Love me tender – музика Елвис Пресли

ПРОИЗВЕДЕНИЯ ЗА СЛУШАНЕ

Донга-донга
Древногръцка китара
Изпълнение на авлос
Григориански хорал
Празник в двореца на Алфонсо-мъдрия
Полиелей на българката – Йоан Кукузел
Мадригал – Джовани Перлуджи Палестрина
Из операта „Орфей и Евридика“ – Клаудио Монтеверди
Концерто гросо – Антонио Вивалди
Соната за клавесин – Доменико Скарлати
Вариации – Георг Фридрих Хендел
из „Годишни времена“ – Пролет – Антонио Вивалди
„Музика на водата“ – „Менует“ – Георг Фридрих Хендел
Алелуя – оратория „Месия“ – Георг Фридрих Хендел
Бранденбургски концерт № 5, 1 част – Йохан Себастиан Бах
Токата и фуга ре минор – Йохан Себастиан Бах

Из „Матеус пасион“ – Йохан Себастиан Бах
„Малка нощна музика 1 част“ – Волфганг Амадеус Моцарт
„Голям брилянтен валс“ – Фредерик Шопен
Ако ти си отидеш за миг – изпълнения на рок-група „Импулс“, Орлин Горанов, Веселин Маринов
Из операта „Слугинята господарка“ – Джовани Батиста Перголези
Из операта „Орфей“ – Кристоф Вилибалд Глук
Соната 15, 1 част – Волфганг Амадеус Моцарт
Симфония №101 – Йозеф Хайдн
Симфония № 40 – 1 част – Волфганг Амадеус Моцарт
„На Елиза“ – Лудвиг ван Бетовен
Симфония № 5, 1 част – Лудвиг ван Бетовен
„Аве Мария“ – Франц Шуберт
Музикален момент – Франц Шуберт
Симфония № 8 „Недовършена“ – Франц Шуберт
„Мечтание“ из „Детски сцени“ – Роберт Шуман
Унгарски танц № 2 – Йоханес Брамс
Революционен етюд – Фредерик Шопен
Унгарска рапсодия № 2 – Ференц Лист
Фантастична симфония – 2 част „Бал“ – Хектор Берлиоз
Увертюра към операта „Нюрнбергските майстори-певци“ – Рихард Вагнер
Хор на евреите из операта „Набуко“ – Джузепе Верди
„Наздравница“ из операта „Травиата“ – Джузепе Верди
Славянски танци № 1 – Антонин Дворжак
„Камаринская“ – Михаил Иванович Глинка
Из „Лебедово езеро“ – Пьотр Илич Чайковски

.....
 /ЛОГО НА УЧИЛИЩЕТО/

**ПРИМЕРНО ГОДИШНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ
 ПО МУЗИКА – ОБЩООРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА**

ПО УЧЕБНИКА ПО МУЗИКА ЗА 8. КЛАС НА ИЗДАТЕЛСТВО „ИЗКУСТВА“, 2017 Г.

Утвърждавам: .....

Директор: (име и фамилия)

Уроци за нови знания	7 часа
Уроци за упражнения	5 часа
Уроци за преговор	2 часа
Уроци за обобщение	1 часа
Уроци за контрол и оценка	1 часа
Уроци за наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	2 часа

Годишен хорариум: 18 часа

Изготвил: .....

(име и фамилия)

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1	Да си припомним	Преговор	Пее според възможностите си и интерпретира вярно образната същност на песните. Изразява отношения, аргументира предпочитания към песенен и друг репертоар. Коментира ролята на изразните средства в музиката от различни жанрове и стилове. Познава и различава по тембър звучността на старинни, класически и народни музикални инструменти, и определя принадлежността им към установените в практиката видове и групи. Определя дяловете на музикалната форма и я отразява със свои графични символи. Знае особеностите на различни жанрове, изброява техни типични белези и коментира функцията им в миналото и днес.		За песен: „Заедно“, музика Боян Христов, текст Любо Киров, песни по предложение на учителя и по предпочитание на учениците За слушане: „Заедно“ – Б. Христов и Любо Киров, музикални произведения по предложение на учителя и по предпочитание на учениците Диагностика на входно равнище.	Устно формиращо оценяване Самооценяване	
2	2	Музиката в древните култури	Нови знания	Разпознава възникването на музиката като част от синкретичното цяло на ранното изкуство. Ориентира се в историческата епоха и влиянието ѝ върху музикалните практики. Прави връзка между музиката и историческите и социалните явления и процеси. Разпознава древни образци на музикални	Синкретизъм Музикални първообрази Колективен танц Диатоника Древни инструменти	За песен: „Заедно“, музика Боян Христов, текст Любо Киров За слушане: „Донга-донга“ танц от Африка, изпълнения на авлос и китара, изпълнения на древни музикални инструменти (арфа, шофар, лира, сирингс и др.) по предложение на учителя.	Потфолио	

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
				инструменти и фолклорни песни и танцови практики от различни краища на света. Систематизира знанията си от-носно историческата последователност в развитието на музикалното изкуство. Изпълнява и интерпретира вярно образната същност на песента. Анализира изразните средства в „Дон-га-донга“. Определя и сравнява характера на музиката и тембъра на авлос, китара и други древни музикални инструменти в музикални примери от древността. Използва основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и споделяне на информация за паметници, които свидетелстват за бита и културата на древните траки, славяни и прабългари.					
3	3	Музиката през Средновековието	Нови знания	Анализира влиянието на традициите от Античността и ролята на християнството. Ориентира се в спецификата на западно църковната музика. Знае белези на епохата на Средновековието. Ориентира се в характерни за епохата музикално-изпълнителски практики, свързани със	грегориански хорал, алба, серенада, балада, рондо, трубадури, трувери, минезингери	За пеене: „Заедно“, музика. Боян Христов, текст Любо Киров За слушане: Грегориански хорал, Празник в двореца на Алфонсо Мъдрия	Устно формиращо оценяване		

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
4	4	Българско Средновековие	Нови знания упражненение	Ориентира се в спецификата на западната църковна и източната православна музика. Свързва изучавани музикални творби с техните автори. Коментира по определени показатели слушана в клас музика.	Български роспев невми	За пеене: народни песни по предложение на учителя и по предпочитание на учениците За слушане: „Полиелей на Българията“, Грегориански хорал	Устно формиращо оценяване	
5	5	Музикалната култура през Ренесанса	Нови знания	Проследява възраждането на естетическите идеали на античното изкуство. Съпоставя единството между действителност и изкуство, научни и художествени начини за наблюдение върху света. Знае историческите граници, стиловете и естетически характеристики на епохата на Ренесанса. Знае представители на ренесансовата епоха в музиката, музикални жанрове и композитори, и ги свързва с техни творби. Знае основни характеристики на операта.	полифония мадригал опера	За пеене: „Канон“ – М. Преториус За слушане: Мадригал – Палестрина, из операта „Орфей“ – Клаудио Монтеверди Следене на нотен текст, подражателно пеене с текст и по-ноти на „Viva la musica“ (с мощта на учителя). Двугласно/тригласно изпълнение на канона според възможностите на учениците.	Устно формиращо оценяване	

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
6	6	Музикалният Барок	Нови знания	Знае историческите граници и стиловете и естетически характеристики на барока в музиката. Дискутира връзката и влиянието на музиката с архитектурата и изобразителното изкуство. Знае основни характеристики на концерто гросо и ораторията. Знае имената на основни представители на епохата и техни произведения. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Изпълнява тема от музикално произведение.	оратория концерто гросо орнаментика ореге segia полифония имитация сюита токата фуга	За пеене: „Балада за зелените ръкави“, „Канон“ – М. Преториус, Тема от „Вариации“ – Г. Фр. Хендел За слушане: „Концерто гросо“ Антонио Вивалди; „Соната за клавесин“ – Д. Скарлати; Вариации – Г. Фр. Хендел Следене на нотен текст, подражателно пеене с текст и по него, импровизиране на изменения повторения.	Устно формиращо оценяване	
7	7	Галерия композитори от Барока	Упражнение	Знае имената на основни представители на епохата и техни произведения. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Изпълнява тема от музикално произведение	Оратория кантата пасион Свободен полифоничен стил	За пеене: „Балада за зелените ръкави“, тема от „Алелуя“ из оратория „Месия“ За слушане: „Музика на водата“, „Алелуя“ из ораторията „Месия“ от Георг Фридрих Хендел, „Пролет“ из годишни времена – Антонио Вивади, из „Бранденбургски концерти № 5“ ,	Работен лист – обобщение	

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
8	8	Епоха, стил, направление в изкуството	Нови знания/Упражнения	Дискутира по отношение на стилове, типични за различни исторически периоди. Систематизира знанията си относно историческата последователност в развитието на изкуство. Обогатява своя речник със специфична терминология. Дискутира връзката и влиянието на музиката с архитектурата и изобразителното изкуство. Междупредметни връзки с история и цивилизации, изобразително изкуство, БЕЛ.	Епоха, стил, направление	За пеене: „Слънцето трепти захожда“, „Ако ти си отидеш за миг“ За слушане: „Малка нощна музика“ – В. А. Моцарт, „Голям брилянтин валс“ – Фредерик Шопен, „Ако ти си отидеш за миг“ – изпълнения на „Импулс“, Орлин Горанов, Веселин Маринов	Устно формиращо оценяване Работа по групи	
9	9	Европейски класицизъм. Виенска класическа школа	Нови знания	Осъзнава водещата роля на стремежа към хармонично равновесие между естетическите принципи и техния израз в творбите. Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява действието им в звучаща творба с помощта на учителя. Определя дяловете на музикалната форма. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика	Орега seria Орега buffa Сонатно-симфоничен цикъл Сонатна форма соната хомофонно многогласие	За пеене: „Празнична песен“ – Глук, „Ако ти си отидеш за миг“ За слушане: из „Слугинята господарка“ – Перголези, из „Орфей и Евридика“ – Глук, Соната № 15, I част – Моцарт Следене на нотен текст, подражателно пеене с текст и по ноти.	Устно формиращо оценяване	

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
10	10	Европейски класицизъм	Упражнение	Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява действието им в звучаща творба с помощта на учителя. Определя дяловете на музикалната форма. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Изпълнява тема от музикално производство	симфония инструментален концерт	За пеене: тема от симфония № 5 – Бетовен, „Празнична песен“ – Глук, „Ако ти си отидеш за миг“ – Импулс За слушане: Симфония № 101, II част – Хайдн, Симфония № 40, I част – Моцарт, Симфония № 5, I част – Бетовен Следене на нотен текст, подражателно пеене с текст и по ноты Работа по проект	Работен лист – обобщение	
11	11	Културни институции – читалище концертна зала, музикален театър.	Наблюдение	Събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена учебна среда. Споделяне на впечатления, преживявания. Свързване на знания с наблюдавани явления. Проявяване на толерантност към чуждо мнение и възможности.		Наблюдаване, коментиране. Самостоятелно и групово участие в учебна дейност в извънучилищна обучаваща среда.	Самооценка	
12	12	Музикална Европа през XIX век – Романтизъм	Нови знания	Осъзнава смисъла на романтичното светосещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Анализира изразните средства и открива принципите на формообразуване на музиката в звучаща творба.	Вокална миниатюра Инструментална миниатюра	За пеене: „Приспивна песен“ – Фр. Шуберт За слушане: „Аве Мария“, „Музикален момент“, из Симфония № 8 „Недовършена“ – Фр. Шуберт Следене на нотен текст, подражателно пеене с текст и по ноты	Устно формиращо оценяване	

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
13	13	Галерия композитори от Романтизма Р. Шуман Й. Брамс Фр. Шопен Ф. Лист Ант. Дворжак Михаил Ив. Глинка	Упражнение	Осъзнава смисъла на романтичното светоусещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Анализира изразните средства, открива и проследява принципите на формообразуване на музиката в звучащата творба. Коментира по определени показатели слушащата музика.		<i>За пеене:</i> репетиторни песни, допълнителни песни от учебника <i>За слушане:</i> „Мечтание“ – Шуман, „Унгарски танц № 5“ – Брамс, „Революционен етюд“ – Шопен „Славянски танц № 1“ – Сметана, „Камаринская“ – Глинка и др. по избор от предложените творби	Устно формиращо оценяване	
14	14	Галерия композитори от Романтизма Х. Берлиоз Р. Вагнер Дж. Верди П. Ил. Чайковски	Упражнение	Осъзнава смисъла на романтичното светоусещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. Разпознава творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушащата музика. Открива принципите на формообразуване на музиката в звучащата творба.	музикално-сценични жанрове, програмна музика	<i>За пеене:</i> репетиторни песни, допълнителни песни от учебника <i>За слушане:</i> „Фантастична симфония“ II част – Берлиоз, Увертюра из „Нюрнбергските майстори певци“ – Вагнер „Хор на евреите“ из операта „Набуко – Верди, „Наздравица“ из операта „Травиата“ – Верди Из балета „Лебедово езеро“ – Чайковски, и др. по избор от предложените творби	Работен лист – обобщение	
15	15	Музиката в България в края на XIX век – Възраждане	Нови знания	Посочва български музикални дейци от 19 век.	Прозодия	<i>За пеене:</i> „От как се е зора зазорила“, „Слънцето трепти заожда“ <i>За слушане:</i> по избор от предложените творби	проект	

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Вид на урока	Очаквани резултати (компетентности на ученика) на ниво учебна програма	Нови понятия	Контекст и дейности (за всеки урок)	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
16	16	Културна институция – читалище концертна зала, фестивал и пр.	Наблюдение	Събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена учебна среда. Споделяне на впечатления, преживявания. Свързване на знания с наблюдавани явления Проявяване на толерантност към чуждо мнение и възможности.		Наблюдаване, коментиране. Самостоятелно и групово участие в учебна дейност в извънучилищна обучаваща среда.	самооценяване	
17	17	Да си припомним	Изходно ниво	Активно участие в музициране, във форми на контрол, оценяване, самооценяване. Интерпретира според възможностите си музикалния репертоар. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Свързва изучавани музикални творби с техните автори.		<i>За пеене:</i> песни по предложение на учителя и по предложение на учениците <i>За слушане:</i> музикални произведения по предложение на учителя и по предпочитание на учениците Диагностика на изходното равнище	Устно формиращо оценяване	
18	18	Любими песни и произведения	Обобщение	Формулиране на мнение. Изказване и защита на позиция. Интерпретира според възможностите си музикалния репертоар. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Познава основни стилови епохи и направления в музиката и тенденции в развитието на музикалната култура (вкл. популярната) и ги свързва с типични представители.		<i>За пеене:</i> песни по предложение на учителя и по предложение на учениците <i>За слушане:</i> музикални произведения по предложение на учителя и по предпочитание на учениците Диагностика на изходното равнище	портфолио	

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ МУЗИКА ЗА VIII КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по *музика* в VIII клас допринася за разширяване на музикалната култура чрез придобиване на нови знания, данни за историческото развитие на музиката, извежда нови музикални преживявания, като разкрива по-богат и сложен музикален свят. Темите в програмата са ориентирани към откриване на пътища за духовната култура на човечеството. Проследяват се музикалното изкуство в неговата закономерност и художественото творчество, връзките с другите изкуства в разнообразните прояви в концертната зала, изложбата, театъра и киното като част от живота на всеки един индивид.

Потребностите в областта на музикалната практика са насочени към овладяване на базисни знания, умения и отношения, свързани със спецификата на музикалното изкуство във всичките му разнообразни прояви и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, когнитивни, социални, творчески и други компетентности у ученика, в контекста на задължителните ключови компетентности за учене през целия живот съобразно Европейската референтна рамка.

В музикалнообразователния процес по музика в VIII клас се създават условия за по-нататъшно развитие на музикалните способности като съществен фактор за пълноценно общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. В хода на учебната работа се развиват уменията за работа в екип, съобразяване с мнението на другите, стимулират се креативно поведение и интерес към начините за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация. Учебната програма е структурирана в таблици и представя учебното съдържание тематично чрез очакваните резултати от обучението по всяка тема и свързаните с нея понятия. Водещ принцип при определянето на темите е разграничаването на основните видове дейности, присъщи на урока по музика. В този смисъл темите не са представени в задължителна последователност, а предполагат работата по тях да се преплита във всеки урок на принципа на спираловидното развитие на уменията, нагрупване на представите и изграждане на понятията.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	<ul style="list-style-type: none"> • Знае шест песни по избор от училищния репертоар и ги интерпретира според възможностите. • Изпълнява три теми от музикални произведения. • Знае три песни по избор от извънучилищния репертоар. • Интерпретира според възможностите си музикалния репертоар. • Разпознава три творби от репертоара за възприемане. • Коментира по определени показатели слушана в клас музика.
Музика и съвременни информационни технологии	<ul style="list-style-type: none"> • Използва основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и разпространение на музикална информация. • Подготвя аудио информация за предпочитана творба и/или цялостна музикална програма.
Музика, култура, общество	<ul style="list-style-type: none"> • Сравнява по характерни черти фолклор от различни краища на света в типични изпълнителски форми, жанрове и танци. • Познава основни стилкови епохи и направления в музиката и тенденции в развитието на музикалната култура (вкл. популярната) и ги свързва с типични представители. • Оценява комуникативните възможности на музиката.
България в световната музикална култура	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава творчеството на български музиканти и музикални формации от различни стилове и жанрове.
Музиката в синтез с изкуствата	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съвременни музикално-сценични жанрове и практики. • Открива в подходяща музика съвременни форми на синтез. • Свързва изучавани музикални творби с техните автори.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>1. Тема: Музикална практика</p> <p>1.1. Изпълнение на музика</p> <p>1.2. Възприемане на музика</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява шест песни от училищния репертоар и три песни от извънучилищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента. • Знае какво е поведението на културния слушател при цялостно възприемане на творба с обемна музикална форма. • Разпознава пет изучавани творби по характерни откъси от тях. 	<p>музикална форма</p> <p>жанр</p> <p>епоха</p> <p>интонация</p> <p>прозодия</p>
<p>2. Тема: Изразни средства в музиката</p> <p>2.1. Принципи на формообразуване</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира в музикално произведение съответните изразни средства. • Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства. • Знае основните принципи на формообразуване, открива ги и проследява последователността им в звучащата творба с помощта на учителя. • Открива принципите на формообразуване на музиката в звучащата творба. • Определя дяловете на музикалната форма. 	<p>хармония</p> <p>изменено повторение</p>

<p>3. Тема: Музиката в древните култури</p> <p>3.1. Хипотези за възникване на музиката</p> <p>3.2. Възникване и развитие на музикалните инструменти</p> <p>3.3. Периодизация на музиката в древността</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава възникването на музиката като част от синкретичното цяло на ранното изкуство. • Ориентира се в историческата епоха и влиянието ѝ върху музикалните практики. • Прави връзка между музиката и историческите и социалните явления и процеси. • Систематизира знанията си относно историческата последователност в развитието на музикалното изкуство. 	<p>синкретизъм</p> <p>музикални първообрази</p> <p>колективен танц</p> <p>древни инструменти</p> <p>диатоника</p>
<p>4. Тема: Музиката през Средновековието</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира влиянието на традициите от Античността и ролята на християнството. • Ориентира се в спецификата на западно църковната и източно православната музика. 	<p>григориански хорал</p> <p>болгарски роспев</p>
<p>5. Тема: Музикалната култура през Ренесанса</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проследява възраждането на естетическите идеали на античното изкуство. • Съпоставя единството между действителност и изкуство, научни и художествени начини за наблюдение върху света. 	<p>мадригал</p> <p>опера</p>
<p>6. Тема: Музикалният Барок</p> <p>6.1. Бароквата епоха. Представители</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дискутира връзката и влиянието на музиката с архитектурата и изобразителното изкуство. 	<p>орнаментика</p> <p>оратория</p> <p>кончерто гросо</p> <p>сюита</p> <p>фуга</p>
<p>7. Тема: Епоха, стил, направление в изкуството</p> <p>7.1. Европейският Класицизъм</p> <p>7.2. Виенска класическа школа</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дискутира по отношение на стилове, типични за различни исторически периоди. • Систематизира знанията за историческото развитие на музиката. 	<p>сонатна форма</p> <p>сонатно-симфоничен цикъл</p> <p>инструментален концерт</p> <p>симфония</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнава водещата роля на стремежа към хармонично равновесие между естетическите принципи и техния израз в творбите. 	
8. Тема: Музикална Европа през 19 век – Романтизъм. 8.1. Музиката в България в края на 19 век – Възраждане	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнава смисъла на романтичното светоусещане, тълкувано в зависимост от социалните позиции на всеки творец. • Посочва български музикални дейци от 19 век. 	инструментална и вокална миниатюра

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в VIII клас - 18 часа

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	35%
За упражнения	30%
За преговор	10%
За обобщение	5%
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	15%
а) наблюдение в изнесена музикално-творческа среда: - <i>посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция</i>	
б) наблюдение на жива звукова среда: - <i>екскурзия сред природата</i>	
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво)	5%

СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни и от класни работи	15%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на лабораторни упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности.

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<ul style="list-style-type: none"> ✓ формулиране на мнение при изпълнение и възприемане на музиката; ✓ търсене на понятия за определяне характера на музикалното произведение; ✓ описване на звукови картини; ✓ разпознава възрожденското музициране, даскалската поезия, хомогенността на музика и текст на възрожденското време; ✓ обогатяване речника на учениците.
Умения за общуване на чужди езици	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на понятия на чужд език от музиката в практически музикални дейности; ✓ четене на текстове на песни на чужди езици; ✓ обогатяване речника на учениците, свързан с чуждия език.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	<ul style="list-style-type: none"> ✓ прилагане на математически модели и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – изразни средства; ✓ прилагане на графични модели и закономерности при онагледяването на музикални форми и жанрове; ✓ участие в музикални дейности във връзка със звукоизобразителната същност на музиката, теми, посветени на различни (природни обекти и явления, сезони, животни, планини, реки и др.);
Дигитална компетентност	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика; ✓ търсене, събиране, обработване на информация, в т.ч. и музикална, използвайки съвременните информационни технологии и интернет ресурси; ✓ използване софтуер за запис и възпроизвеждане на музика.
Умения за учене	<ul style="list-style-type: none"> ✓ следване на указания за музикално-изпълнителска дейност; ✓ планиране на собствената дейност в групово музициране; ✓ сравняване на различни музикални произведения, обобщаване, групиране по определен признак; ✓ самостоятелно събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена обучаваща среда – звуците в природата; ✓ посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция.

Социални и граждански компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обсъждане на текстове с акцент върху възрожденския характер на песните „От как се е, мила моя майнольо, зора зазорила“ – народна, и „Слънцето трепти захожда“, м. и т. Добри Чингулов; ✓ участие в обсъждането на различни музикални произведения; ✓ участие в групова учебна дейност, свързана с изява на толерантност към различните мнения и предпочитания, толерантност към различните възможности на съучениците, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране; ✓ участие в екипи за работа по учебни проекти по музика с интердисциплинарен характер.
Инициативност и предприемчивост	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участие в музикални изяви, свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая и в училището: коледни, новогодишни, пролетни празници, патронен празник на училището, завършване на учебната година и др.; ✓ проява на толерантност към други мнения и интерпретации.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на емоционалното преживяване при изпълнението на песни, при слушането на музика и общуването с българския музикален и танцов фолклор; ✓ подбиране на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар (Коледа, сурвакари, кукери, лазарки), класови и общоучилищни празници; ✓ наблюдаване на музикалнотворческа среда чрез посещение на репетиция на вокална формация (вокална група, детски хор и др.), посещение на репетиция на инструментална формация.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	<ul style="list-style-type: none"> ✓ слушане и изпълнение на музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, оценяване значението на природосъобразния начин на живот; ✓ наблюдения на жива звукова среда при посещение на зоопарк, градски парк и др.

Интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия, работа по проекти, упражнения в компютърен кабинет. Интеграцията с останалите изкуства и с другите предмети, чрез които се придобиват ключови компетентности, съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното развитие.

ТЕМА: ДА СИ ПРИПОМНИМ

Урок № 1

Музикален материал:

За пеене: „Заедно“ – музика Боян Христов, текст Любо Киров, репертоарни песни от 7. клас

За слушане: музикален материал, съобразен с въпросите за преговор

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: преговор

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Елементи на музикалната изразност	• Познава елементите на музикалната изразност.	• Разпознава елементите на музикалната изразност. Коментира ролята им.
Музикални форми, жанрове и стилове	• Познава музикални форми, жанрове и стилове.	• Коментира ролята на изразните средства на музиката от различните жанрове и стилове.
Музикални инструменти	• Познава видовете инструментални състави.	• Разграничава по състав и тембър инструментални състави.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Насоки за работа и запознаване на учениците с материала в 8 клас. • Разучаване: „Заедно“ – музика Боян Христов, текст Любо Киров.
Основна част	20–35 минути	• Диагностика – входно равнище.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	• Преговор – песни от 7 клас. • Художествена работа с песни по избор на учениците.
Рефлексия	2–4 минути	• За слушане: музикални откъси свързани с преговора.

ТЕМА: МУЗИКАЛНОТО ИЗКУСТВО НА ДРЕВНИЯ СВЯТ

Урок № 2

Музикален материал:

За пеене: „Заедно“ музика Боян Христов, текст Любо Киров, репертоарни песни от 7. клас

За слушане: „Донга-донга“ – танц от Африка, изпълнения на авлос и китара

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Синкретизъм	<ul style="list-style-type: none"> Знае особеностите на синкретичното изкуство – единството на мит и ритуал, песен и танц, музика и слово като първична форма на човешкото изкуство. 	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава музиката като част от синкретичното цяло на ранното изкуство. Коментира хипотези за възникването на музиката.
Колективен танц	<ul style="list-style-type: none"> Знае за връзката на музиката с танца в музикално – обредните практики и ритуали. 	<ul style="list-style-type: none"> Коментира ролята на изразните средства на музиката и танца.
Диатоника	<ul style="list-style-type: none"> Знае понятието диатоника като вид тонова система в музиката. 	<ul style="list-style-type: none"> Коментира диатоника.
Музикални инструменти	<ul style="list-style-type: none"> Знае различни муз. инструменти на древното изкуство. 	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава древни образци на музикални инструменти.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> Насоки за работа и запознаване на учениците с хипотези за възникване на музиката.
Основна част	20–35 минути	<ul style="list-style-type: none"> Коментира връзката между музиката и социалните процеси. Разпознава музикални образци на древните цивилизации – инструменти и фолклорни песенни и танцови практики.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	<ul style="list-style-type: none"> Коментара върху муз. произведения за слушане и ролята на изразните средства.

ТЕМА: МУЗИКАЛНОТО ИЗКУСТВО НА СРЕДНОВЕКОВИЕТО

Урок № 3

Музикален материал:**За пеене:** любими песни**За слушане:** музикален материал – григориански хорал, „Празник в двореца на Алфонсо Мъдрия“**Цели на урока:**

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало**Тип на урока:** нови знания**Компетенции на учениците:**

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Григориански хорал	<ul style="list-style-type: none"> Познава същността на григорианския хорал. 	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава звучността на григорианския хорал и коментира ролята му в средновековната църковна музика.

Балада, алба, серенада	<ul style="list-style-type: none"> • Познава характерни музикални жанрове на средновековната музика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава музикалните жанрове на средновековната музика.
Трубадури, трувери, минезингери	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основните особености на рицарската и народна музика на • Средновековието. 	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира ролята на рицарската и народна музикална култура на Средновековието.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – Древни музикални култури. • Същност на Средновековието в исторически план, развитие на музиката като изкуство – църковна и светска. • Жанрове – григориански хорал, балада, алба, серенада и др. • Художествена работа с песни по избор на учениците. • За слушане: музикални откъси свързани с темата
Основна част	20–35 минути	
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: БЪЛГАРСКОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ

Урок № 4

Музикален материал:

За пеене: народни песни

За слушане: Йоан Кукузел – „Полиелей на българката“

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания и упражнение

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Български роспев	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на български роспев. Познава музикалните жанрове на средновековната музика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ориентира се в спецификата на западната и източноправославната музика.
Невми	<ul style="list-style-type: none"> • Знае източноправославната практика за записване на музика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава музикалните жанрове на средновековната музика.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – Западна Средновековна музика.

Основна част	20–35 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Специфични особености на източната и западна музика – сходства и различия. • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение на народни песни. • Устно формиращо оценяване.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: МУЗИКАЛНАТА КУЛТУРА ПРЕЗ РЕНЕСАНСА

Урок № 5

Музикален материал:

За пеене: Преториус – „Канон“

За слушане: Палестрина – „Мадригал“, Клаудио Монтеверди – из операта „Орфей“

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
полифония	• Познава същността на музикалния термин.	• Коментира и съпоставя полифонични вокални жанрове.
мадригал	• Знае основни характеристики на мадригала.	• Коментира и анализира вокални жанрове на ренесансовата музика.
Опера	• Знае основните характеристики и елементи на операта.	• Коментира по определени показатели ренесансови оперни образци.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – Западна Средновековна и източно православна музика. • Същност на Ренесанса в исторически план – представители на музикалното изкуство съпоставено с развитието на изобразителното изкуство и театъра.
Основна част	20–35 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Специфични особености на вокалната музика – мадригал, опера.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	<ul style="list-style-type: none"> • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели.
Рефлексия	2–4 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на „Канон“ – музика Преториус. • Устно формиращо оценяване.

ТЕМА: МУЗИКАЛНИЯТ БАРОК

Урок № 6

Музикален материал:

За пеене: Преториус – „Канон“ и „Балада за зелените ръкави“

За слушане: Антонио Вивалди – „Кончерто гросо“, Доменико Скарлати – „Соната за клавесин“, Георг Фридрих Хендел – „Вариации“

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Кончерто гросо	• Познава същността на музикалния жанр.	• Коментира инструментални жанрове на бароковата епоха.
орнаментиране	• Знае основни характеристики на орнаментирането.	• Коментира и анализира инструментални жанрове на бароковата музика.
имитация	• Знае основните характеристики и елементи на имитацията.	• Коментира по определени показатели музикални образци.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Преговор – същност на Ренесанса, представители, жанрове и музикални образци. • Същност на Барока в исторически план – представители на музикалното изкуство съпоставено с развитието на изобразителното изкуство и театъра.
Основна част	20–35 минути	• Специфични особености на вокалната и инструменталната музика.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	• За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение на Преториус – „Канон“ и „Балада за зелените ръкави“.
Рефлексия	2–4 минути	• Устно формиращо оценяване.

ТЕМА: МУЗИКАЛНИЯТ БАРОК – ГАЛЕРИЯ КОМПОЗИТОРИ ОТ БАРОКА

Урок № 7

Музикален материал:

За пеене: „Балада за зелените ръкави“, тема „Алелуя“ из оратория „Месия“

За слушане: Георг Фридрих Хендел – „Музика на водата“, из оратория „Месия“ – „Алелуя“, Йохан Себастиан Бах – „Бранденбургски концерт № 5“ и „Матеус пасион“

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета

- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
  - Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност
- Обезпечаване на урока:** учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало
Тип на урока: упражнение
Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Концерто гресо, инструментален концерт	• Познава същността на музикалния жанр.	• Коментира инструментални жанрове на бароковата епоха.
оратория	• Знае основни характеристики на орнаментирането.	• Коментира и анализира инструментални жанрове на бароковата музика.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Преговор – същност на Барока, основни представители, жанрове и музикални образци. • Композитори – представители на бароковата музика – творчески път и музикални образци.
Основна част	20–35 минути	• Специфични особености на инструменталната и вокална музика през епохата на барока.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	• За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели.
Рефлексия	2–4 минути	• Изпълнение: „Балада за зелените ръкави“, тема „Алелуя“ из оратория „Месия“. • Устно формиращо оценяване.

ТЕМА: ЕПОХА, СТИЛ, НАПРАВЛЕНИЕ В ИЗКУСТВОТО

Урок № 8

Музикален материал:

За пеене: „Ако ти си отидеш за миг“ музика Илия Кънчев и Нелко Коларов, „Слънцето трепти захожда“ музика и текст Добри Чинтулов

За слушане: В. А. Моцарт – „Малка нощна музика“, Фредерик Шопен – „Голям бриляnten валс“

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания и упражнение

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
епоха	• Познава същността термина.	• Коментира историческата последователност в развитието на изкуството.

стил направление	• Знае основните характеристики на понятията.	• Коментира и прави междупредметни връзки с БЕЛ и Изобразителното изкуство.
---------------------	---	---

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – същност на Барока, основни представители, жанрове и музикални образци. • Специфика на понятията епоха, стил, направление в изкуството. • Връзки на музиката с другите изкуства – анализ и коментар. • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение на „Ако ти си отидеш за миг“ и „Слънцето трепти захожда“. • Устно формиращо оценяване.
Основна част	20–35 минути	
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: ЕВРОПЕЙСКИ КЛАСИЦИЗЪМ – ВИЕНСКА КЛАСИЧЕСКА ШКОЛА

Урок № 9

Музикален материал:

За пеене: „Празнична песен“ – Кристоф Вилибалд Глук, „Ако ти си отидеш за миг“, музика Илия Кънчев и Нелко Коларов

За слушане: Джовани Батиста – „Перголези“ из операта „Слугинята господарка“

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Opera seria	• Познава същността на музикалния жанр.	• Коментира основни музикални характеристики на жанра.
Opera buffa	• Знае същността на жанра.	• Коментира и съпоставя Opera seria и Opera buffa.
Сонатна форма, сонатно симфоничен цикъл	• Знае принципите на формообразуване.	• Проследява последователността на принципите на формообразуване, определя дяловете и коментира слушаната музика.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	

Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – същност на понятията епоха, стил, направление в изкуството. • Същност на Класицизма в исторически план – представители на музикалното изкуство съпоставено с развитието на изобразителното изкуство и театъра. • Специфични особености на инструменталната и вокална музика през епохата на Класицизма. • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение: „Празнична песен“ и „Ако ти си отидеш за миг“. • Устно формиращо оценяване.
Основна част	20–35 минути	
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: ЕВРОПЕЙСКИ КЛАСИЦИЗЪМ - ВИЕНСКА КЛАСИЧЕСКА ШКОЛА

Урок № 10

Музикален материал:

За пеене: Кристоф Вилибалд Глук – „Празнична песен“, „Ако ти си отидеш за миг“, музика Илия Кънчев и Нелко Коларов

За слушане: Йозеф Хайдн – Симфония № 101 – 2 част, Волфганг Амадеус Моцарт – Симфония № 40 – 1 част, Лудвиг ван Бетовен – Симфония №5, част 1

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: упражнение

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Opera seria	• Познава същността на музикалния жанр.	• Коментира основни музикални характеристики на жанра.
Opera buffa	• Знае същността на жанра.	• Коментира и съпоставя Opera seria и Opera buffa.
Сонатна форма, сонатно симфоничен цикъл	• Знае принципите на формообразуване.	• Проследява последователността на принципите на формообразуване, определя дяловете и коментира слушаната музика.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – същност на Класицизма. • Същност на Класицизма и представители на Виенската школа. • Специфични особености на инструменталната и вокална музика през епохата на Класицизма – анализ на творби. • За слушане: муз. откъси свързани с

Основна част	20–35 минути	темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение: „Празнична песен“ и „Ако ти си отидеш за миг“. • Работен лист – формиращо оценяване.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ – ЧИТАЛИЩЕ, КОНЦЕРТНА ЗАЛА, МУЗИКАЛЕН ТЕАТЪР

Урок № 11

Музикален материал:

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: наблюдение

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Събиране и използване на информация по поставени задачи в дейности и изнесена учена среда. • Споделяне и коментар на преживявания, свързани с наблюдавани музикални явления.
Основна част	20–35 минути	• За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Устно формиращо оценяване.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: МУЗИКАЛНАТА ЕВРОПА ПРЕЗ XIX ВЕК – РОМАНТИЗЪМ

Урок № 12

Музикален материал:

За пеене: „Приспивна песен“ – Франц Шуберт

За слушане: „Аве Мария“ – Франц Шуберт, „Музикален момент“ и из Симфония № 8 „Недовършена“.

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Вокална миниатюра	• Познава същността на жанра.	• Коментира основни музикални характеристики на жанра.

Инструментална миниатюра	• Знае същността на жанра.	• Коментира и съпоставя вокалната и инструменталната миниатюра.
--------------------------	----------------------------	---

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – Виенски класицизъм. • Същност на Романтизма в исторически план – представители на музикалното изкуство съпоставено с развитието на изобразителното изкуство и театъра. • Специфични особености на инструменталната и вокална музика през епохата на Романтизма. Нови жанрове. • За слушане: муз. откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение: Франц Шуберт – „Приспивна песен“. • Устно формиращо оценяване.
Основна част	20–35 минути	
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: ГАЛЕРИЯ КОМПОЗИТОРИ ОТ РОМАНТИЗМА

Урок № 13

Музикален материал:

За пеене: репертоарни песни, допълнителни от учебника

За слушане: Роберт Шуман – „Мечтание“, Йоханес Брамс – „Унгарски танц“ № 5, Фредерик Шопен – „Революционен етюд“, Бедржих Сметана – „Славянски танц“ № 1, Михаил Иванович Глинка – „Камаринская“.

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: упражнение

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Етюд, песен без думи, импровтю	• Познава същността на музикалните жанрове.	• Коментира инструментални жанрове на романтизма.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – същност на Романтизма, основни представители, жанрове и музикални образци. • Композитори, представители на романтичната музика – творчески път и музикални образци. • Специфични особености на инструменталната и вокална музика през епохата

Основна част	20–35 минути	на Романтизма. • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение на репертоарни песни, допълнителни от учебника. • Устно формиращо оценяване.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: ГАЛЕРИЯ КОМПОЗИТОРИ ОТ РОМАНТИЗМА

Урок № 14

Музикален материал:

За пеене: репертоарни песни, допълнителни от учебника

За слушане: Хектор Берлиоз – „Фантастична симфония“ – II част, Рихард Вагнер – Увертюра от „Нюрнбергските майстори певци“, Джузепе Верди – из операта „Травиата“, Пьотр Илич Чайковски – танц из балета „Лебедово езеро“.

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: упражнение

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
Програмна музика	• Познава същността на явленияето.	• Коментира инструментални жанрове на романтизма. Осъзнава смисъла на романтичното светуосещане.
Музикално-сценични жанрове	• Познава особеностите на операта и балета през епохата на романтизма.	• Коментира по определени показатели опера и балет.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Преговор – същност на Романтизма, основни представители, жанрове и музикални образци. • Композитори, представители на романтичната музика – творчески път и музикални образци.
Основна част	20–35 минути	• Специфични особености на инструменталната и вокална музика през епохата на Романтизма. • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	• Изпълнение на репертоарни песни, допълнителни от учебника.
Рефлексия	2–4 минути	• Устно формиращо оценяване.

ТЕМА: БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ

Урок №15

Музикален материал:

За пеене: „От как се е зора зазорила“, „ Слънцето трепти захожда“

За слушане: възрожденски песни по избор

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: нови знания

Компетенции на учениците:

Основни понятия	Основни знания	Основни умения
прозодия	• Познава същността на прозодията.	• Коментира вокални жанрове.

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Преговор – същност на Романтизма, основни представители, жанрове и музикални образци.
Основна част	20–35 минути	• Същност на Българското Възраждане – вокална музика.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	• За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели.
Рефлексия	2–4 минути	• Изпълнение на репертоарни песни, допълнителни от учебника. • Устно формиращо оценяване.

ТЕМА: КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ – ЧИТАЛИЩЕ, КОНЦЕРТНА ЗАЛА, МУЗИКАЛЕН ТЕАТЪР

Урок № 16

Музикален материал:

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: наблюдение

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	• Събиране и използване на информация по поставени задачи в дейности и изнесена учебна среда.

Основна част	20–35 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Споделяне и коментар на преживявания, свързани с наблюдавани музикални явления. • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Устно формиращо оценяване
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: ЛЮБИМИ ПЕСНИ И ПРОИЗВЕДЕНИЯ

Урок № 18

Музикален материал: Изучени произведения от различни музикални епохи

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: обобщение

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор. • Активно участие в музициране, форми на контрол, оценка и самооценка.
Основна част	20–35 минути	<ul style="list-style-type: none"> • За слушане: музикални откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Портфолио.
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

ТЕМА: ДА СИ ПРИПОМНИМ

Урок № 17

Музикален материал:

За пеене: песни на желание на учениците из репертоара за 8. клас

За слушане: музикален материал, съобразен с въпросите за преговор

Цели на урока:

- Образователни – представа за предмета, правила, практически дейности по предмета
- Възпитателни – трудолюбие, толерантност, етичност, естетически вкус
- Развиващи – памет, фантазия, самостоятелност, комуникативност

Обезпечаване на урока: учебник, учебни музикални дискове, електронно помагало

Тип на урока: преговор / изходно ниво

Основни етапи в урока:

Етап	Времетраене	Ход на урока
Организационен	1–3 минути	
Преговор на знанията и уменията на учениците по темата	2–5 минути	<ul style="list-style-type: none"> • Преговор – Епохи в развитието на музикалното изкуство – особености, представители и музикални образци; Групи музикални жанрове; Специфика на конкретни жанрове. • За слушане: муз. откъси свързани с темата и коментар по определени показатели. • Изпълнение на репертоарни песни.
Основна част	20–35 минути	
Въпроси на учениците свързани с новата тема	1–3 минути	
Рефлексия	2–4 минути	

Заедно

музика и аранжимент БОЯН ХРИСТОВ

текст Любо Киров

Voice

4

7

9

11

13

15

17

20

Хи-ля-ди ис-ти-ни, от дру-ги раз-ка-за-ни ___

все-ки и-ма в'се-бе си ед-на от тях. ___ А ти да-ли ги от-кри?

___ Хи-ля-ди въз-мож-нос-ти ___ не сме ги из-пус-на-ли ___

да нап-ра-вим не-що мал-ко, но за ня-кой друг. ___ Ще мо-жеш ли и ти?

___ Кол-ко мал-ки сме би-ли ___ за го-ле-ми-те меч-ти...

___ Бя-гах-ме из-лъ-га-ни ___ и бо-ли... Бях-ме са-ми...

___ Кол-ко мал-ко ни де-ли ___ от го-ле-ми-те меч-ти... ___ Бя-гах-ме из-лъ-га-ни

___ но мо-жем да бъ-дем за-ед-но, да бъ-дем с'теб ед-но, дабъ-дем

Много малко трябва.

Хиляди различия... с многоточия.

Затвориха очите на душите ни.

А ти дали ги откри?

Хиляди възможности има останали

да направим нещо малко, но за някой друг...

Ще можеш ли и ти?

По-лесно е... По-лесно е... По-лесно е...

Да направим нещо малко, но за друг.

По-лесно е... По-лесно е...

Да бъдем заедно, заедно със теб.

Viva la musica

Канон

музика: Михаел Преториус

1. Умерено

Vi - va, vi - va la mu - si - ca!

2.

Vi - va, vi - va, la

4

3.

mu - si - ca! Vi - va la mu - si - ca!

Балада за зелените ръкави

авглийска балада от XVII век

Em D C H

A - las, my love, your do me wrong to cast me off dis - cou - rteous

9

Em D C H Em

ly, And I have lo - ved you so long de light - ing in your com - pa - ny.

18

G D Em H

Green - sleeves was all my joy, Green - sleeves was my de - light.

26

G D Em H7 Em

Green - sleeves was my heart of gold and who but my la - dy Green - sleeves!

Любима, колко страдах аз
с отблъснати от теб мечти.
Напрасно губех млада страст
и мислех, че ме любиш ти!

Грийнслийвз - зелени ръкави -
шепна аз до този ден!
Грийнслийвз - шепна влюбен аз,
че ти беше лейди Грийнслийвз.

Слънцето трепти, захожда

музика и текст: Добри Чинтулов

C F C G F

Слън-це - то тре-ти, за - хож - да зад зе - ле - на-та го - ра, млад ю -

6 C G C C

нак си кон из - вож - да из же - лез - на-та вра - та, млад ю та.

Жално милно той поглежда
къмто Стара планина
и си тихом проговаря
на своята майчица:

Мила мамо, аз отивам,
там, де тичат като рой,
сабята си днес изтривам,
полетявам сам на бой

Ако ти си отидеш за миг

текст: Евтим Евтимов

музика: Илия Кънчев, Нелко Коларов

Бавно

G D Em C

А - ко ти си о - ти - деш за миг ще за -

4 G C Am D

ро - вя ли - це - то си в`об - лак и теж - ко на зе - мя - та то - га - ва. Ни - то

6 G Hm Em C Am Em

дъжд, ни - то сняг, ни - то слън - це, а - ко ти си о - ти - деш за миг, а - ко

9 C D Am D

ти си о - ти - деш за миг. Са - мо мъ - ка от там ще ва - ли, за - ли -

11 Am D Em C D C/D

чи - ла пос - лед - ни - те стъп ки на съ - ня кой - то с`мен се раз - де - ля. Ни - то

14 G Hm C D7 G D7 G

дъжд, ни - то вик, ни - то сън, а - ко ти си о - ти - деш за миг.

Празнична песен

текст на български: Асен Разцветников

музика: Кристоф Вилибалд Глук

1. Пес - ни строй - ни, хим - ни чу - тов - ни о - гла - се - те
2. След но - щи - те чер - ни, гри - жов - ни свет - кат на зор -

7 вре дом рав - ни - ни - те. Дар же - ла - ем спе - сен та
ни - ца - та лъ - чи - те.

13 да от - пра - вим ний се - га, да от - пра - вим

19 ний се - га. Не - ка строй - но и сжар да про - зву - чат на!
на ши - ро - ко из на - ша - та стра -

Приспивна песен

Спокойно

музика: Франц Шуберт

Спи ми, рож - бо, спи, сред тре - ва - та неж - на. В`бис - тър, син по - ток

7 се ог - леж - да Бог. Птич - ки, ве - сел хор, в`вош - та без -

12 бреж - на ро - нят би - сер звън над не - ви - нен сън.

Спи ми, рожбо, спи, спи детенце златно.
Виж, звезди безброй греят в светъл рой.
Тихо песента с обич се лее -
да сънуваш ти слънчеви мечти.

От как се е зора зазорила

народна песен

От как се е, ми-ла мо-я май-но ле, зо-ра за-зо-ри-ла,
ри-ла, ми-ла мо-я май-но ле, зо-ра за-зо-ри-ла.

От как се е, мила моя майно ле, зора зазорила,
от тогаз е, мила моя майно ле, войска завървяла.
Кон до коня, мила моя майно ле, юнак до юнака.
Сабите им, мила моя майно ле, като ясно слънце.
Маждраци им, мила, моя майно ле, като гъста гора.
Войвода им, мила моя майно ле,
сам цар Иван Шишман.

Моменти

текст: Владимир Ампов Графа и
Илия Григоров

музика: Владимир Ампов Графа

5 Всич-ки у-ли-ци ме-во дяг към теб, там къ-де-то ден и нощ се сре щат...
9 В'ти-хи сут-ри-ни бле-ди сен-ки са-мо пул-са на гра-да у-се-щат.
13 Вяр-вам в'си-ла-та на мо-мен-та, в'кой-то хо-ра-та за пръв път се влюб-ват.
17 Вся-ка ис-ти-на е спо-де-ле-на не-въз-мож-но е да те за-гу-бя...
22 Не е нуж-но ни-що по-ве-че, сти-га-ми то-ва да зна-ем, че по меж-ду-ни ня-
-ма гра-ни-ци в'те-зи спи-ра-щи дъ-ха мо-мен-ти.

Моменти

музика и аранжирмент: Владимир Ампов Графа
текст: Владимир Ампов Графа и Илия Григоров

Всички улици ме водят към теб,
там където ден и нощ се срещат...
В тихи сутрини бледи сенки
само пулса на града усещат.

Вярвам в силата на момента,
в който хората за пръв път се влюбват.
Всяка истина е споделена -
невъзможно е да те загубя!

Припев:
Не е нужно нищо повече,
стига ми това да знаем, че
помежду ни няма граници
в тези спиращи дъха моменти! (2)

Всички спомени ме връщат към теб,
там, където времето не ни притиска!
Бавно се топят часовете
в топлината с една усмивка!

Припев:
Моментите с теб...
Спиращи дъха...

Припев:

Ех, Родино

музика: Игор Матвиенко
текст на български език: Живко Колев

Ех, Родино, откраднати спомени
във сърцето ми скитат отронени.
Безутешно то бие до пръсване,
сякаш мъртво то чака възкръсване.

Ех, Родино с лозята, с пшениците
как да литна към теб като птиците?
Да се смея с небето с лазурното
и с морето безбрежното бурното.

Ти си моят сън, ти си моят свят
към онези дни само в спомена
връщам се назад./2 пъти

Мой свят

музика и текст: рок-група „Сленг“

Как би живял, ако всяка мечта
ставаше в миг моя светла съдба.
Как би разбрал какво е нежна ръка,
радостен вик или горчива сълза.
Как да заспя, ако утре е край,
как да умра, ако няма рай,
как да се спра, ако няма страх
да продължа и това да не е грях.
Мой свят – огън във водата,
мой свят – пясък във ръката.
Ти. Аз нямам вече истини.
Имам само сили
самотата си да стопя.
Как да простя една грешка сега,
като знам, че не ще е само тя.
Как да обичам,
като в твоите очи
виждам как,
виждам – любовта ще боли.
Защо да се боря,
ако няма как
света да променя.
Защо да се моля,
ако никого
не мога да спася.
Защо да търся,
ако няма да намеря нищо сам.
Защо да знам, защо да знам?

Ех, Родино, от бяс, от стенания
колко дълги години изгнание!
Все си спомням за къщата бялата
как боли, как ме мъчи раздялата.

Ех, Родино, към дните най-чистите
все към теб се завръщам във мислите.
Ти повикай ме – ти си наследството –
към дома си ще тръгна, към детството...

Ех, Родино, светиня икона си!
Както Бога на тебе аз моля се!
Ти си вечната сянка в поемите,
аз съм просто пращинка от времето...

Мой свят

музика и текст: Рок група "Сленг"

Бавно

4 Как би жи- вля, а-ко вся-ка меч-та ста-ва-ше в'миг мо-я

7 свет-ла съд-ба. Как би раз- брал как-во е неж-на рь-ка,

3
11 ра-дос-тен вик и-ли гор-чи-ва съл-за. Как да зас-пя, а-ко

14 ут-ре е край, как да ум-ра, а-ко ня-ма рай,

17 как да се спра, а-ко ня-ма страх да про-дъл-жа и то ва да
Припев:

21 не е грях. Мой, свят о-гън във во-да-та, мой, свят

24 пя-сък във ре-ка-та. Ти. Аз ня-мам ве-че ис-ти-ни.

27 И-мам са-мо си-ли са-мо - та - та си да сто пя...

30 Как да прос-тя ед-на греш-ка се-га, а-ко зна, чи не ще е

са-мо тя. Как да о-би-чам, а-ков`твой-те о-чи виж-дам

Ех, Родино

текст на български език: Живко Колев

музика: Игор Матвиенко

Dm Gm A7

Ех, Ро - ди - но от - крад - на - ти спо - ме - ни във сър - це - то ми ски - тат от -

5 Dm Gm A7

ро не - ни. Без - у - теш - но то би - е до втръс - ва - не, ся - каш мър - тво то ча - ка въз

9 D Gm C7

кръс - ва - не. Ех, Р - ди - но, с'ло - зя - та с' пше - ни - ци - те как да лит - на към теб ка - то

13 F A7 Dm Gm A7

пти - ци - те? Да се сме - я с' не - бе - то с' ла - зур - но - то и с' мо - ре - то без - бреж - но - то

17 Dm Bb C F D7 Gm

бур - но - то. Ти си мо - я сълз - ница, ти си мо - я свещ, към о - не - зи дни

22 Dm A7

са - мо в' спо - ме - на връ - щам се на - зад.

24 1. Dm 2. A7 Dm

Ти - си мо - я сълз - ница, връ - щам се на - зад.

Катерино моме

народна песен

9

Ка-те-ри но мо-ме, Ка - те - ри - но,
за - що си тол коз, мо ме, ху - ба - ва,
за - що си тол- коз, мо - ме, гиз - да - ва.

Катерино моме, Катерино,
Катерино моме, кротко ягне,
защо си толкоз, моме, юбава,
защо си толкоз, моме, гиздава,
каква си вода, моме, ти пила,
каква си трева, моме, газила,
каква те майка, моме, раждала,
каква те майка, моме, гледала.
Яс сум си, мило либе, юбава,

яс сум си, мило либе, гиздава,
йоти сум растла, либе, в Пирина,
йоти сум расла, либе, в планина.
Пиринска вода, либе, съм пила,
пиринска трева, либе, газила,
майка пиринка, либе, раждала,
българска майка, либе, гледала.
Българска майка, либе, гледала.

Станинугу лице

Умерено

народна песен

7

Ста-ни-ну - ту ли-це, ма мо, на ли мон_ ме - ри - ше,
на ли- мон ме - - ри-ше, ма-мо, и на жъл - та дю - ля.

Станинугу лице, мамо, на лимон мерише
на лимон мерише, мамо, и на жълта дюля.
На лимон мерише, мамо, и на жълта дюля
Станку Стефанку, мари сербез куконку.
Станините очи, мамо, църни кат чуряшки
Станку Стефанку, мари сербез куконку.
Станините вежди, мамо, вити кат гайтани,

Станку Стефанку, мари сербез куконку.
Станината снага, мамо, тънка кат туполка,
Станку Стефанку, мари сербез куконку.
У Станкините, мила мамо, госте дойдоха,
Станку Стефанку, мари сербез куконку.
Гостету искат, мамо, Станка да вземат,
Станку Стефанку, мари сербез куконку.

ДЪЪН, ДЪЪН, ГАНКЕ ЛЕ

народна песен

Бързо

Ли-бе а-ко дой-де, съ-га да ми дой - де, ли-бе а-ко дой- де, съ-га да ми
8
дой-де, че ня-ма ка- ка, че ня-ма ба-ти, че ня-ма май- ка, че ня-ма та- те.
17
Дъън, дъън, Ган-ке ле, дъън, ба-ю - ва- та. Хоп, троп, мо-ми- те, их, ба-ю - ви- те.

Либе ако дойде, сега да ми дойдеш /2/
че няма кака, че няма бате,
че няма майка, че няма тате

Дъън, дъън Ганке ле, дъън, баювата.
Хоп-троп момите, их, баювите. /2/
Че майка и отишла на воденица /2/
на воденица с куцо магаре,
дано даде господ магаре да падне /2/
майка да забави,
за си полюбя със млади ергени,
със млади ергени, със вакли овчери

Дъън, дъън Ганке ле, дъън, баювата.
Хоп-троп момите, их, баювите. /2/
Че тати отишъл кози да си пасе /2/
Дано даде господ кози да изгуби,
за да се забави, та да си полюбя
със млади ергени, със млади сербези.

Дъън, дъън Ганке ле, дъън, баювата.
Хоп троп момите, их, баювите. /2/

Silver Bells

Jay Livingston and Ray Evans

Ci - ti side-walks by - sy side-walks dressed in ho - li-day style in the air there's a
 Chil-dren laugh - ing, peo-ple pass - ing, mee - tingsmile af - ter smile and on
 feei - ing of Christ - mas... Chil-dren eve - ry street cor - ner you'll hear.
 Sil - ver Bells, - Ring a - ling Sil - ver Bells hear them ring It's Christ - mas
 Soon it will time in the ci - ty. be Christ - mas_ Day.

City sidewalks, busy sidewalks
 Dressed in holiday style
 In the air there's a feeling of Christmas
 Children laughing, people passing
 Meeting smile after smile
 And on every street corner you hear

Silver bells, silver bells
 It's Christmas time in the city
 Ring-a-ling, Hear them ring,
 Soon it will be Christmas day

Strings of street lights, even stoplights
 Blinkin' bright red and green
 As the shoppers rush home with their treasures
 Hear the snow crunch, see the kids bunch
 This is Santa's big day
 And above all this bustle you hear

City sidewalks, busy sidewalks
 Dressed in holiday style
 In the air there's a feeling of Christmas
 Children laughing, people passing
 Meeting smile after smile
 Very soon it will be Christmas day

Wind of Change

музика и изпълнение: "Скорпионс"

The musical score is written in treble clef with a 4/4 time signature. It consists of five staves of music. Chords are indicated above the notes: C, Dm, G, Am, F. The lyrics are written below the notes, with some words underlined. The score includes a key signature change from C major to D minor at the beginning of the second staff.

I follow the Moskva
 Down to Gorky Park
 Listening to the wind of change
 An August summer night
 Soldiers passing by
 Listening to the wind of change

The world is closing in
 Did you ever think
 That we could be so close, like brothers
 The future's in the air
 I can feel it everywhere
 Blowing with the wind of change

Take me to the magic of the moment
 On a glory night
 Where the children of tomorrow dream away
 in the wind of change
 Walking down the street
 Distant memories
 Are buried in the past forever

I follow the Moskva
 Down to Gorky Park
 Listening to the wind of change

Take me to the magic of the moment
 On a glory night
 Where the children of tomorrow share their
 dreams
 With you and me
 Take me to the magic of the moment
 On a glory night
 Where the children of tomorrow dream away
 in the wind of change

The wind of change
 Blows straight into the face of time
 Like a stormwind that will ring the freedom
 bell
 For peace of mind
 Let your balalaika sing
 What my guitar wants to say

Love me tender

музика и изпълнение: Елвис Пресли

Умерено

D E A⁷ D D

Lo-me ten-der love me sweet, ne- ver let me go. You have_ ma-de

6 E A⁷ D D Hm

life com-plete, and I love you so. Love me ten-der, lov-me true,

11 G⁷ D E A⁷ D

all my dreams ful filled. For my dar-ling I love you, and I al-wais will.

Love me tender,
love me, sweet,
never let me go.
You have made my life complete,
and I love you so.

Love me tender,
love me true,
all my dreams fulfilled.
For my darlin' I love you,
and I always will.

Love me tender,
love me long,
take me to your heart.
For it's there that I belong,
and we'll never part.

Love me tender,
love me dear,
tell me you are mine.
I'll be yours through all the years,
till the end of time.

Музика за 8. клас
общообразователна подготовка
КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

Авторски колектив:
Милка Иванова Толедова
Любомира Георгиева Христова
Пепа Христова Запрянова

Редактор на издателството Ясена Христова
Предпечатна подготовка и графичен дизайн Кирил Мавров
Художник Киро Мавров
Рецензент Христина Целова
Формат 60x90/8. Печатни коли 6,5
Първо издание. 2017 година
ISBN 978-619-7243-33-8

Печат: „Хеликспрес“ ЕООД, Варна, **тел.:** 052 684800
web: www.helixpress.com

Издателство „Изкуства“, 1700 София, ул. „Д-р Йордан Йосифов“ № 8Б,
тел.: 02 943 4724, 02 943 4785 **факс:** 02 943 4397
e-mail: izkustva@yahoo.com, office@izkustva.net
web: www.izkustva.net

издателство
ИЗкуства